

Examining the relationship between the merge of audit firms and the quality of financial reporting, emphasizing the role of the size of audit firms

Farzaneh Karimia¹ and Ameneh Bazrafshan²

1. Master of Accounting Student, Faculty of Administrative Sciences, Imam Reza International University, Mashhad, Iran. E-mail fakarimian@imamreza.ac.ir
2. Corresponding author, Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Administrative Sciences, Imam Reza International University, Mashhad, Iran. E-mail: bazrafshan@imamreza.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 18 July 2025
Received in revised form 1
September 2025
Accepted 11 September 2025
Available online 23 September
2025

Keywords:
merge of audit institutions,
quality of financial reporting,
quality of accruals,
earnings sustainability,
earnings reaction coefficient.

ABSTRACT

Objective: The main purpose of the current research is to investigate the impact of the merger of audit firms on the quality of financial reporting. In this regard, the effect of the merger of audit firms on the four criteria of discretionary accruals, quality of accruals, earnings reaction coefficient, and earnings sustainability is investigated. Also, the effect of the size of audit firms on the relationship between the integration of audit firms and the quality of financial reporting is tested.

Method: To carry out this research, 116 companies admitted to the Tehran Stock Exchange between 2013 and 2022 are examined.

Results: The results of this research show that the merger of audit firms has a direct and significant effect on the quality of accruals and the earnings sustainability, and on the discretionary accruals of companies. Therefore, in general, it can be said that the merger of audit firms improves the quality of financial reporting. Meanwhile, the merger of audit firms does not have a significant effect on the earnings reaction coefficient. In addition, the results indicate that the size of audit firms only moderates the relationship between the merger of audit firms and discretionary accruals, and does not have a significant effect on other relationships.

Conclusions: Therefore, in general, the merger of audit firms, regardless of their size, improves the quality of financial reporting.

Contribution: This research, for the first time, examines the impact of the merger of auditing firms in an emerging market. Also, by expanding the range of variables related to the quality of financial reporting, it expands the recent research of Zimmerman & et al. (2022) in the United States. In addition, this article, for the first time, examines the moderating role of audit firm size in the relationship between audit firm integration and financial reporting quality.

Cite this article: Karimia, F. & Bazrafshan, A. (2025). Examining the relationship between the merge of audit firms and the quality of financial reporting, emphasizing the role of the size of audit firms. *Operational and Performance Research in Accounting and Auditing*, 5 (3), 18-42. <http://doi.org/00000000000000000000>

© The Author(s).

Publisher: Khatam University.

DOI: <http://doi.org/000000000000000000000000>

Introduction

One of the solutions in terms of incentives for providing quality audit services is the growth of audit firms, which can ultimately lead to higher audit quality. There are two solutions for the growth of audit firms: (1) growth from within, (2) growth through mergers with other firms. The research literature cites several reasons for the merger of audit firms, including: (1) completing the specialized staff of the firms, (2) the possibility of providing industry-specific services, (3) greater profitability, (4) expanding professional services beyond the geographic location of the firms, and (5) raising the firms' rank in the list of trusted audit firms of the Stock Exchange.

Theoretically, the merger of audit firms can affect the quality and audit fees because the merger of companies can significantly help in the growth of institutions, attracting skilled and experienced personnel, and also reducing costs due to the increase in the volume of services.

The Iranian Society of Certified Public Accountants and the Securities and Exchange Organization also consider the least expensive and most accessible way to improve audit quality to be the increase in the size of audit firms, according to DeAngelo's auditor size theory. Therefore, these two institutions have focused on the merger of audit firms in various ways. More precisely, the Securities and Exchange Organization, by issuing the audit firm rating guidelines in 2012, based the institutions' privileges more on their size and considered significant privileges for large institutions (first class), such as entrusting them with auditing large companies. Also, the Securities and Exchange Organization's Trusted Audit Firms' Manual, approved in 2007, has stipulated that institutions that have 20 partners and none of the partners owns more than 20% of the company's shares, can continue auditing the client after a four-year tenure by changing the audit team and the partners responsible for the work (and therefore are exempt from the mandatory change after four years).

These incentives have created economic incentives in small audit firms, which is the easiest and fastest way to reach the list of trusted institutions of the stock exchange, maintain and improve the rank in that list and be exempted from mandatory rotation.

Thus, it is important to examine the consequences of the phenomenon of audit firm mergers. On the other hand, since the financial reporting process includes the accreditation of financial information by auditors, it is expected that the merger of audit firms will have a significant impact on the quality of financial reports. The quality of financial reporting means the extent to which financial reports fairly reflect the underlying economy of the company.

Thus, the present study seeks to answer the question of whether the merger of audit firms has a significant impact on the quality of financial reporting, including discretionary accruals, accrual quality, profit response coefficient and profit sustainability of client companies? And does the size of audit firms have a significant impact on the aforementioned relationships?

Method

This research is of the correlation type in terms of nature and content, which analyzes the correlation relationship between variables using data extracted from the financial statements of companies listed on the Tehran Stock Exchange. This research is conducted within the framework of deductive-inductive reasoning. On the other hand, the present research is of the post-event type, meaning it is based on the analysis of past information (financial statements of companies). In terms of purpose, this research is considered applied research.

The statistical population of the study is all companies listed on the Tehran Stock Exchange that meet the following conditions:

- 1- Considering the research period (2013-2022), the company name must be included in the list of companies listed on the Stock Exchange from the beginning of 2013 and their name must not be removed from the list until the end of the year.
- 2- In order to increase the comparability and uniformity of the conditions of the selected companies, including the economic and legal conditions governing the companies, their fiscal year must be the end of Esfand of each year.
- 3- In order to ensure similarity in the type of items and their classification in the financial statements of the sample companies, it must not include banks, credit institutions and other monetary institutions, other financial intermediaries, financial investments and multidisciplinary industrial companies.
- 4- The selected companies must not have changed their fiscal year and type of activity during the years 2013-2022.
- 5- The selected companies must not have a trading break of more than three months.

Due to the aforementioned limitations, 116 companies were selected as a statistical sample between 2013 and 2022. The statistical year of the research is 2013-2022, in which 116 companies were selected as the final sample.

In this study, the models of Jones (2002), Dechow and Dechow (2002), Penman and Zhang (2002), and Francis et al. (2004) were used to examine the effect of audit firm mergers on financial reporting quality.

Results

According to the results of the first model test, it was observed that the merger of audit firms has a significant and inverse effect on the discretionary accruals of client companies. In other words, in companies audited by merged audit firms, the number of discretionary accruals is lower and the quality of earnings is higher. Therefore, it can be said that in such companies, managers are aware of the higher audit quality from these firms and have less opportunistic behavior to manipulate accruals.

The results of the second model test showed that the merger of audit firms has a significant and direct effect on the quality of accruals of client companies. In other words, in companies audited by merged audit firms, the number of discretionary accruals is higher and the quality of

earnings is higher. This result is consistent with the theory that in merged firms, the quality of auditing is higher and consequently the quality of financial reporting is higher.

The examination of the third model test showed that the merger of audit firms does not have a significant effect on the profit response coefficient of client companies. This finding indicates that the market does not react to the issue of the merger of audit firms.

Based on the fitting of the fourth model of the study, it was observed that the merger of audit firms has a direct and significant effect on the sustainability of the profits of client companies. That is, if the merger of audit firms has taken place, the sustainability of the profits of client companies will increase.

The results of the fitting of the fifth model of the study showed that the size of audit firms does not have a direct and significant effect on the relationship between the merger of audit firms and the discretionary accruals of client companies. In addition, the results of the fitting of the sixth model of the study indicated that the size of audit firms has a direct and significant effect on the relationship between the merger of audit firms and the quality of accruals of client companies. In other words, the relationship between the merger of audit firms and the quality of accruals is stronger in audit firms with a larger number of partners. Also, the results of the fitting of the seventh model of the study showed that the size of audit firms does not have a direct and significant effect on the relationship between the merger of audit firms and the profit response coefficient of client companies. That is, the interaction of the size of audit firms and the merger of audit firms and their increase has no effect on increasing or decreasing the profit response coefficient. This means that in companies that benefit from institutions with a larger scope of work and a larger number of partners in those institutions, the profit response coefficient does not change significantly with increasing audit firm integration.

Finally, the results of fitting the eighth model of the study showed that the size of audit firms does not have a direct and significant effect on the relationship between audit firm integration and the profit sustainability of client companies. This means that companies that benefit from institutions with a larger scope of work in those institutions do not see a significant change in profit sustainability with increasing audit firm integration.

Conclusions

The results of this research show that the merger of audit firms has a direct and significant effect on the quality of accruals and the earnings sustainability, and on the discretionary accruals of companies. Therefore, in general, it can be said that the merger of audit firms improves the quality of financial reporting. Meanwhile, the merger of audit firms does not have a significant effect on the earnings reaction coefficient. In addition, the results indicate that the size of audit firms only moderates the relationship between the merger of audit firms and discretionary accruals, and does not have a significant effect on other relationships. Therefore,

in general, the merger of audit firms, regardless of their size, improves the quality of financial reporting.

This research, for the first time, examines the impact of the merger of auditing firms in an emerging market. Also, by expanding the range of variables related to the quality of financial reporting, it expands the recent research of Zimmerman & et al. (2022) in the United States. In addition, this article, for the first time, examines the moderating role of audit firm size in the relationship between audit firm integration and financial reporting quality.

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study.

The authors thank all participants in this study.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

بررسی رابطه ادغام مؤسسات حسابرسي و کيفيت گزارشگري مالي با تأکيد بر نقش اندازه مؤسسات حسابرسي

فرزانه کریمیان^۱ و آمنه بذرافشان^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم اداری، دانشگاه بین المللی امام رضا(ع)، مشهد، ایران. رایانامه: fakarimian@imamreza.ac.ir

۲. نویسنده مسئول، دانشیار گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری، دانشگاه بین المللی امام رضا(ع)، مشهد، ایران. رایانامه: bazrafshan@imamreza.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:	مقاله پژوهشی
تاریخ دریافت:	۱۴۰۴/۰۴/۲۷
تاریخ بازنگری:	۱۴۰۴/۰۶/۱۰
تاریخ پذیرش:	۱۴۰۴/۰۶/۲۰
تاریخ انتشار:	۱۴۰۴/۰۷/۰۱
کلیدواژه‌ها:	ادغام مؤسسات حسابرسي، کيفيت گزارشگري مالي، کيفيت ارقام تعهدی، پایداری سود، ضریب واکنش سود.
مقدمه و هدف:	هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه ادغام مؤسسات حسابرسي و کيفيت گزارشگري مالي می‌باشد. در این راستا تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسي بر چهار معيار ارقام تعهدی، کيفيت ارقام تعهدی، ضریب واکنش سود و پایداری سود مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین تأثیر اندازه مؤسسات حسابرسي بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و کيفيت گزارشگري مالي، آزمون می‌شود.
روش‌شناسی:	برای انجام این پژوهش، ۱۱۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۱ مورد بررسی و با بهره‌گیری از رگرسیون خطی چند متغیره مورد آزمون قرار می‌گیرد.
نتایج:	نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که ادغام مؤسسات حسابرسي بر کيفيت ارقام تعهدی و پایداری سود تأثیر مستقیم و معنادار و بر ارقام تعهدی اختیاری شرکت‌ها تأثیر معکوس و معناداری دارد. بنابراین، بطور کلی می‌توان گفت ادغام مؤسسات حسابرسي موجب بهبود کيفيت گزارشگري مالي می‌شود. این در حالی است که ادغام مؤسسات حسابرسي بر ضریب واکنش سود تأثیر معناداری ندارد. بعلاوه نتایج حاکی از آن است که اندازه مؤسسات حسابرسي فقط رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و ارقام تعهدی اختیاری، را تعدیل می‌کند و بر سایر روابط تأثیر معناداری ندارد.
نتیجه‌گیری:	بنابراین، در مجموع، ادغام مؤسسات حسابرسي، صرف نظر از اندازه آن‌ها، سبب بهبود کيفيت گزارشگري مالي می‌شود.
دانش‌افزایی:	این پژوهش، برای اولین بار تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسي را در یک بازار نوظهور بررسی می‌کند. همچنین با توسعه دامنه متغیرهای مرتبط با کيفيت گزارشگري مالي، پژوهش اخیر زیرمن و همکاران (۲۰۲۲) در کشور آمریکا را توسعه می‌دهد. بعلاوه، این مقاله، برای اولین بار نقش تعدیل کننده اندازه مؤسسه حسابرسي در رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و کيفيت گزارشگري مالي را مورد آزمون قرار می‌دهد.

استناد: کریمیان، فرزانه؛ و بذرافشان، آمنه (۱۴۰۴). بررسی رابطه ادغام مؤسسات حسابرسي و کيفيت گزارشگري مالي با تأکيد بر نقش اندازه مؤسسات حسابرسي.

پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی عملیاتی و عملکرد، ۵ (۳)، ۲۳-۱۸. <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

© نویسنده‌گان.

ناشر: دانشگاه خاتم.

مقدمه

یکی از راهکارها در بعد مشوق‌های عرضه با کیفیت خدمات حسابرسی، بزرگ شدن مؤسسات حسابرسی است که می‌تواند در نهایت به کیفیت حسابرسی بالاتر منجر شود. برای بزرگ شدن مؤسسات حسابرسی دو راهکار وجود دارد: (۱) بزرگ شدن از درون، (۲) بزرگ شدن از طریق ادغام با سایر مؤسسات. ادبیات پژوهش (Kihani, 2019) دلایل متعددی را برای ادغام مؤسسات حسابرسی ذکر می‌کند که شامل: (۱) تکمیل کادر تخصصی مؤسسات، (۲) امکان ارائه خدمات تخصصی در صنعت (۳) سودآوری بیشتر (۴) گسترش خدمات حرفه‌ای در محدوده فراتر از جغرافیای استقرار مؤسسات و (۵) بالاتر رفتن رتبه مؤسسات در فهرست مؤسسات حسابرسی معتمد بورس و اوراق بهادار.

به لحاظ نظری ادغام مؤسسات حسابرسی می‌تواند بر کیفیت و حق الزحمه حسابرسی تأثیرگذار باشد (Choi, Lai, 2019). (Ding and Jia, 2012 & et al., 2017). چراکه ادغام شرکت‌ها می‌تواند کمک شایانی در رشد مؤسسات، جذب نیروی ماهر و کارآزموده و همچنین کاهش هزینه‌ها در اثر افزایش حجم خدمات گردد (Vafadar, 2017). جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار نیز مطابق با نظریه اندازه حسابرسی دی آنجلو (DeAngelo, 1981)، کم‌هزینه‌ترین و سهل‌الوصول‌ترین راه برای بهبود کیفیت حسابرسی را بزرگ شدن اندازه مؤسسات حسابرسی می‌دانند. بنابراین، این دو نهاد، به طرق مختلف بر ادغام مؤسسات حسابرسی تمرکز کرده‌اند. به عبارت دقیق‌تر، سازمان بورس و اوراق بهادار با صدور دستورالعمل رتبه‌بندی مؤسسات حسابرسی در سال ۱۳۹۱، امتیازات مؤسسات را بیشتر بر پایه بزرگی آن‌ها بنا نهاد و برای مؤسسات بزرگ (طبقه اول) امتیازات قابل توجهی همچون واگذاری حسابرسی شرکت‌های بزرگ را در نظر گرفت. همچنین، دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب سال ۱۳۸۶، مقرر کرده است که مؤسساتی که ۲۰ نفر شریک دارند و هیچ یک از شرکا بیش از ۲۰ درصد سهم‌الشرکه را ندارد، می‌توانند بعد دوره تصدی چهارساله با تغییر تیم رسیدگی‌کننده و شرکای مسئول کار، به حسابرسی صاحبکار ادامه دهند (و لذا از تغییر اجباری بعد از چهار سال، معاف می‌شوند).

این مشوق‌ها، انگیزه‌های اقتصادی در مؤسسات حسابرسی کوچک بوجود آورده است که ساده‌ترین و سریع‌ترین راه رسیدن به لیست مؤسسات معتمد بورس، حفظ و ارتقای رتبه در آن لیست و معاف شدن از چرخش اجباری است. چنین اتفاقاتی تنور ادغام مؤسسات حسابرسی در ایران را داغ کرده است. به این ترتیب بررسی پیامدهای پدیده ادغام مؤسسات حسابرسی حائز اهمیت می‌باشد. از سوی دیگر از آنجا که فرایند گزارشگری مالی شامل اعتباربخشی اطلاعات مالی توسط حسابسان است، انتظار می‌رود ادغام مؤسسات حسابرسی بر بهبود کیفیت گزارشات مالی تأثیر بسزایی داشته باشد. ادغام مؤسسات حسابرسی می‌تواند از طریق افزایش تخصص، استقلال، اعمال استانداردهای دقیق‌تر، استفاده از فناوری‌های پیشرفته و افزایش اعتبار، به بهبود کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها کمک کند.

به این ترتیب، پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سؤال است که آیا ادغام مؤسسات حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی شامل اقلام تعهدی اختیاری، کیفیت اقلام تعهدی، ضریب واکنش سود و پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر معناداری دارد؟ و آیا اندازه مؤسسات حسابرسی بر روابط مذکور تأثیر معناداری دارد؟

پژوهش حاضر، از منظرهای مختلف سبب دانش‌افزایی و توسعه ادبیات مرتبط با پیامدهای ادغام مؤسسات حسابرسی می‌شود. در مرحله نخست این پژوهش، برای اولین بار تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسی را در یک بازار نوظهور بررسی می‌کند. در مرحله دوم با توسعه دامنه متغیرهای مرتبط با کیفیت گزارشگری مالی، پژوهش اخیر زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022) در کشور آمریکا را توسعه می‌دهد. بعلاوه، شواهدی را در مورد قابلیت تعمیم یافته‌های آن مقاله به بازارهای نوظهور فراهم می‌آورد. ثالثاً، این مقاله، برای اولین بار نقش تعدیل‌کننده اندازه مؤسسه حسابرسی در رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی را مورد آزمون قرار می‌دهد. با توجه به اینکه رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی در مؤسسات بزرگ در مقایسه با مؤسسات کوچک متفاوت است اندازه مؤسسات به عنوان متغیر تعدیلگر در نظر گرفته شده است.

از این رو، یافته‌های این پژوهش برای سیاست‌گذاران، ناظران بازارهای سرمایه، فعالان بازار سرمایه و مؤسسات حسابرسي، بینش‌های نوینی پیرامون پیامدهای ادغام مؤسسات حسابرسي فراهم می‌آورد. در ادامه این پژوهش، قسمت دوم، با مرور ادبیات پژوهش به صورت‌بندی فرضیه‌ها می‌پردازد. سپس، قسمت سوم، روش پژوهش را تبیین می‌کند. قسمت چهارم، شواهد تجربی برآمده از آزمون فرضیه‌ها را گزارش و تحلیل می‌کند و قسمت پنجم، با نتیجه‌گیری و جمع‌بندی، پیشنهادهای پژوهشی را ارائه می‌دهد.

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

در طول ۳۰ سال گذشته تعداد قابل توجهی از ادغام مؤسسه حسابرسي هم در ایالات متحده و هم در سایر کشورها رخ داده است. این روند تحصیل و ادغام در بین مؤسسات حسابرسي در حال حاضر ادامه دارد. به گزارش حسابداری عمومی (Inside Public Accounting, 2017) معاملات تحصیل و ادغام، اخیراً در شرکت‌های حسابرسي در هر اندازه‌ای رخ داده است. انگیزه‌هایی مانند ورود به بازارهای جدید، بهبود تحقیق و توسعه و دستیابی به فناوری‌های جدید، رشد و جهانی شدن، نیاز به تخصص در صنعت به دلیل پیچیده‌تر شدن فعالیت‌های صاحبکاران نقش قابل ملاحظه‌ای در ادغام مؤسسات حسابرسي داشته‌اند. با این حال قانونگذاران و پژوهشگران این نگرانی را مطرح کرده‌اند که این روند ممکن است رقابت و کیفیت حسابرسي را کاهش دهد (Advisory Committee on the Auditing Profession (ACAP), 2008). از عوامل مؤثر در شکست ادغام مؤسسات حسابرسي می‌توان به این موارد اشاره کرد: شتابزدگی در ایجاد تغییرات پس از ادغام نسبت به امور عملیاتی، جاری و حفظ مشتریان که موجب از دست دادن قراردادهای و کارکنان مؤسسات خواهد شد، ناهماهنگی و عدم تعادل در تغییرات احتمالی حقوق و مزایای کارکنان پس از ادغام ممکن است موجب ناخشنودی و خروج کارکنان و ایجاد مشکلات اساسی برای مؤسسات ادغام شده گردد، عدم همکاری لازم در جهت تأمین منابع کافی توسط شرکای مؤسسات ادغام شونده به منظور به روزرسانی سیستم‌های فناوری، سرمایه در گردش و آموزش به منظور پیشرفت آن مؤسسه، عدم برنامه‌ریزی مؤثر و مدبرانه، ارتباط ضعیف مدیران ارشد اعم از واحد اجرایی، عملیات و اداری با کارکنان حاصل از ترکیب، انجام ادغام نه به صورت یک رویکرد واقعی بلکه به شکلی صوری و حاصل ترکیبی از شرکای جزیره‌ای (Kihani, 2019). برخی موانع تشکیل مؤسسات بزرگ حسابرسي از طریق ادغام شامل: امکان ایجاد تضاد منافع در نتیجه ادغام و از دست دادن برخی از صاحبکاران، دشواری مذاکرات میان تک تک شعب و حتی شرکای مؤسسات حسابرسي و نبود دانش کافی در مورد مزایای ادغام، نبود مؤسسه مناسب برای ادغام، عدم تمایل نسبت به واگذاری مدیریت و ترس از تغییر است (Rahmani & Mohammadi, 2018).

آغاز ادغام‌های مؤسسات حسابرسي بزرگ بین‌المللی در دهه ۱۹۸۰ و نیز مزایا و معایب مذکور پیرامون این پدیده، بستر تحقیقات گسترده‌ای برای پژوهشگران و دست‌اندرکاران فراهم آورد. بیشترین و قابل‌اتکاترین شواهد موجود در مورد ادغام مؤسسات حسابرسي در مورد پیامدهای ادغام این مؤسسات است. این مطالعات نقش ادغام مؤسسات حسابرسي بر عواملی چون کیفیت حسابرسي، کیفیت گزارشگری مالی، حق‌الزحمه حسابرسي، بازار خدمات حسابرسي و تأخیر در گزارش حسابرسي مورد مطالعه قرار داده‌اند. یافته‌های نظری و تجربی حاکی از آن است که ادغام مؤسسات حسابرسي بر بهبود کیفیت گزارشات مالی تأثیر بسزایی داشته باشد. این بهبود از طریق چندین مکانیسم کلیدی اتفاق می‌افتد: (۱) افزایش تخصص و تجربه: ادغام مؤسسات حسابرسي معمولاً منجر به ترکیب تخصص‌ها و تجربه‌های مختلف می‌شود. این امر به مؤسسه حسابرسي ادغام شده امکان می‌دهد تا خدمات باکیفیت‌تری ارائه دهد و خطاهای حسابداری را بهتر شناسایی کند. همچنین مؤسسات بزرگ‌تر پس از ادغام، منابع مالی و انسانی بیشتری در اختیار دارند که می‌توانند برای آموزش کارکنان، توسعه روش‌های حسابرسي پیشرفته و استفاده از فناوری‌های نوین استفاده کنند. (۲) استقلال و بی‌طرفی بیشتر: مؤسسات بزرگ‌تر پس از ادغام، معمولاً تعداد بیشتری مشتری دارند که این امر وابستگی آن‌ها به درآمد حاصل از یک مشتری خاص را کاهش می‌دهد. این کاهش وابستگی می‌تواند استقلال و بی‌طرفی حسابرسان را افزایش دهد و کیفیت حسابرسي و کیفیت گزارشگری مالی را بهبود بخشد. بنابراین، مؤسسات بزرگ‌تر ممکن است تحت فشارهای اقتصادی کمتری برای تأیید گزارش‌های مالی نادرست قرار بگیرند، زیرا منابع مالی بیشتری دارند

و کمتر تحت تأثیر از دست دادن یک مشتری خاص هستند. (۳) مؤسسات بزرگ‌تر پس از ادغام، معمولاً استانداردهای حسابرسی سخت‌گیرانه‌تری را اعمال می‌کنند و از روش‌های حسابرسی پیشرفته‌تری استفاده می‌کنند. این امر می‌تواند منجر به شناسایی بهتر اشتباهات و تقلب‌های مالی شود. همچنین مؤسسات بزرگ‌تر معمولاً سیستم‌های نظارتی قوی‌تری دارند که می‌توانند کیفیت کار حساب‌رسان را بهبود بخشند و اطمینان حاصل کنند که استانداردهای حسابرسی به درستی رعایت می‌شوند. (۴) افزایش اعتبار و اعتماد عمومی: مؤسسات حسابرسی بزرگ‌تر پس از ادغام، معمولاً از اعتبار بیشتری برخوردار هستند و این اعتبار می‌تواند به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان به گزارش‌های مالی شرکت‌ها منجر شود. با افزایش کیفیت حسابرسی، احتمال ارائه اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده در گزارش‌های مالی کاهش می‌یابد که این امر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی منجر می‌شود. (۵) استفاده از فناوری‌های پیشرفته: مؤسسات بزرگ‌تر پس از ادغام، معمولاً توانایی بیشتری برای سرمایه‌گذاری در فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی و یادگیری ماشینی دارند که می‌تواند به شناسایی الگوهای غیرعادی در داده‌های مالی کمک کنند. استفاده از فناوری‌های نوین می‌تواند امکان حسابرسی مستمر را فراهم کند که به بهبود کیفیت سود و کاهش اشتباهات مالی کمک می‌کند. (۶) کاهش هزینه‌های حسابرسی: ادغام مؤسسات حسابرسی می‌تواند منجر به صرفه‌جویی در مقیاس شود که این امر می‌تواند هزینه‌های حسابرسی را کاهش دهد. با کاهش هزینه‌ها، مؤسسات حسابرسی می‌توانند منابع بیشتری را به بهبود کیفیت حسابرسی اختصاص دهند (Zimmerman & et al., 2022).

جریان غالب پژوهش‌های مرتبط با نقش ادغام مؤسسات حسابرسی بر کیفیت حسابرسی بیانگر آن است که کیفیت خدمات حسابرسی به دنبال ادغام، افزایش یافته است (Choi & et al., 2017). به طور نمونه، دینگ و جیا (Ding & Jia, 2012) نقش ادغام پرایس واتر هوس کوپرز در انگلستان را بر کیفیت حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی، آزمون کرده‌اند. نتایج حاکی از آن است که به دلیل افزایش ارتباط ارزشی سود و کمتر بودن سطح ارقام تعهدی اختیاری صاحبکاران این مؤسسه پس از ادغام، کیفیت خدمات حسابرسی افزایش یافته است. اما در رابطه با حق‌الزحمه حسابرسی پس از ادغام نتایج تحقیقات ناسازگار است. یافته‌های ایر و ایر (Iyer & Iyer, 1996)، ایوانسویچ و زردکوهی (Ivancevich & Zardkoohi, 2000) و فرث و لائو (Firth & Lau, 2004) بیانگر کاهش حق‌الزحمه بعد از ادغام است. اما نتایج برخی دیگر از پژوهش‌ها مثل دینگ و جیا (Ding & Jia, 2012) بیانگر افزایش حق‌الزحمه بعد از ادغام مؤسسات حسابرسی هستند. اما یافته‌های پونگ و برنت (Pong & Burnett, 2006) حاکی از آن است که افزایش تمرکز در بازار خدمات حسابرسی انگلستان در نتیجه ادغام مؤسسه پرایس واتر هوس کوپر، منجر به افزایش حق‌الزحمه حسابرسی نشده است. نتایج تحقیق باند (Bond, 2010) در زمینه رقابت در بازار خدمات حسابرسی استرالیا پس از ادغام نشان می‌دهد که بازار خدمات حسابرسی در استرالیا پس از ادغام همچنان رقابتی است. نهایتاً، لای (Lai, 2019) به بررسی این موضوع پرداخت که آیا ادغام مؤسسات حسابرسی منجر به کاهش تأخیر گزارش حسابرسی، افزایش حق‌الزحمه حسابرسی و کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود؟ نتایج تحقیق وی حاکی از آن است که بعد از ادغام، تأخیر در گزارش حسابرسی در صنعت املاک کاهش یافته است. ولی شواهدی مبتنی بر کاهش کیفیت حسابرسی و یا افزایش حق‌الزحمه حسابرسی بدست نیامده است.

کریستنسن و همکاران (Christensen & et al., 2023) با بررسی نمونه‌ای از مؤسسات حسابرسی کوچک که هر کدام در یک ادغام در طول سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۶ شرکت داشتند، شواهدی مبنی بر کاهش کیفیت حسابرسی پس از ادغام مشاهده نمودند. گودوین و همکاران (Goodwin & et al., 2024) مشاهده نمود ادغام مؤسسات حسابرسی منجر به کاهش ساعات حسابرسی می‌شود، اما این مسأله کاهش کیفیت حسابرسی را به دنبال ندارد. همچنین وی دریافت که ادغام‌های اخیر رقابت را در برخی از بخش‌های بازار حسابرسی با وجود تمرکز بالا و نگرانی‌ها در مورد عدم وجود رقابت کافی افزایش داده است. زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022). تحصیل مؤسسه حسابرسی آرتور اندرسن (اندرسن) توسط سایر مؤسسات حسابرسی در سال ۲۰۰۲ را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها مشاهده نمودند بعد از این رویداد کیفیت حسابرسی افزایش یافته است. کاهان و همکاران (Cahan & et al., 2021) به بررسی تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسی در چین پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که ادغام مؤسسات حسابرسی منجر به بهبود کیفیت حسابرسی و گزارشگری مالی شده است.

پونگ و همكاران (Pong & Burnett, 2006)، با بررسي ۱۸ مؤسسه حسابرسي چيني كه ادغام شده بودند، دريافتند كه ساعت‌هاي حسابرسي کاهش پيدا کرده ولي لزوماً هزينه‌هاي حسابرسي کاهش پيدا نکرده است. اين پژوهش نشان مي‌دهد كه تحصيل و ادغام در بين مؤسسات حسابرسي ممكن است كارايي حسابرسي را افزايش دهد ولي لزوماً نمي‌تواند پس اندازي براي مشتريان خود ايجاد كند. چان و وو (Chan & Wu, 2011) ۵۹ شركت ادغام شده در چين را مورد مطالعه انجام دادند و پي بردند كه استقلال حسابرسي بعد از ادغام افزايش پيدا مي‌كند. چان و وو (Chan & Wu, 2011) تصميم مشتريان به نگاه داشتن يا تغيير دادن مؤسسه حسابرسي بعد از ادغام ۸ مؤسسه حسابرسي بزرگ را بررسي نمودند. آن‌ها مشاهده كردند مشترياني كه به واسطه ادغام از خدمات تخصصي استفاده مي‌كنند، ميل دارند حسابرسان خود را نگهدارند. لاي (Lai, 2019) به بررسي اين سؤال پرداخته است كه ادغام مؤسسات حسابرسي منتهي به نزول تأخير انداختن گزارش حسابرسي، افزايش دادن حق‌الزحمه حسابرسي و نزول كيفيت حسابرسي مي‌شود يا خير. نتايج نشان داد كه بعد از ادغام، تأخير در گزارش حسابرسي کاهش پيدا کرده است. اما شواهد و مدارك براي افزايش يافتن حق‌الزحمه حسابرسي يا نزول كيفيت حسابرسي بدست نياوردند.

چوي و همكاران (Choi & et al., 2017) در سال ۱۹۹۸ اثرات ادغام دو شركت سي ال و پي دبليو را بر كيفيت حسابرسي شركت ادغام شده پي دبليو سي بررسي كردند. نتايج پژوهش آن‌ها نشان داد كه يکپارچگي، كيفيت حسابرسي شركت پي دبليوسي نسبت به كيفيت حسابرسي ساير شركت‌هاي بزرگ افزايش يافته است. ساليوان (Sullivan, 2002) تأثير ادغام هشت شركت بزرگ حسابداری را بر بازار خدمات حسابرسي بررسي كرد. مجموعه داده‌اي از ۱۹۷۸ شركت در يك دوره ۱۲ ساله براي اين پژوهش جمع‌آوری شد. نتيجه اين پژوهش اين بود كه ادغام هشت شركت بزرگ در سال ۱۹۸۶ منجر به کاهش هزينه‌ها شد. پرواضح است با کاهش هزينه‌ها، مؤسسات حسابرسي مي‌توانند منابع بيشتري را به بهبود كيفيت حسابرسي اختصاص دهند كه اين امر نيز بهبود كيفيت گزارشگري را به دنبال دارد.

خدای پور و همكاران (Khodamipour & et al., 2019) طی پژوهشی چالش‌ها و موانع فرآیند ادغام و تملك شركت‌ها در ايران را شناسایی و راهكارهاي مؤثري براي موفقیت در آن ارائه كردند. آن‌ها داده‌هاي خود را از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ جمع‌آوری كردند. نتايج نشان داد كه موانع موجود در فرآیند يکپارچه‌سازي و اكتساب شامل چالش‌هاي مديریتی، فرهنگي، سازماني، استراتژيك و قانوني است. استراتژی‌هاي اجرای ادغام و تملك نيز در سه مرحله، استراتژی‌هاي قبل از ادغام و تملك، استراتژی‌هاي حين ادغام و تملك و استراتژی‌هاي پس از ادغام و تملك شناسایی شده‌اند. همچنين عواقب و پیامدهای پياده‌سازي ايجاد استراتژی‌ها و استراتژی‌هاي ادغام و تملك در شركت‌ها شامل مواردی مانند كارايي مالي، كارايي استراتژيك، تسهيل فرآیند معاملات است.

تركاني و همكاران (Torkani & et al., 2020) به بررسي نوع ادغام مؤسسات حسابرسي در ايران (شكلي يا واقعي) پرداختند. آن‌ها از طريق ۲۳ مصاحبه با شركای مؤسسات حسابرسي ادغام‌کننده و ادغام‌شونده يافته‌هاي زير را به دست آوردند: تجزيه و تحليل مصاحبه‌ها در سطح مؤسسات نشان مي‌دهد كه اكثر ادغام‌هاي انجام شده توسط مؤسسات ايراني از نوع رسمي بوده و تنها دو مورد از ادغام‌هاي انجام شده توسط مؤسسات حسابرسي انجام شده است. ادغام‌ها از نوع واقعي هستند و يكي نيز شبه واقعي بوده است. يافته‌ها حاكي از آن است كه مؤسسات در گير در ادغام به صورت رسمي، تنها در قالب يك نام مشترك، اما به صورت جزيره‌اي، مانند همان سازوكارهاي قبل از ادغام، به فعاليت خود ادامه مي‌دهند. شواهد نشان مي‌دهد كه دليل اصلي ادغام‌هاي رسمي، بهره‌مندی از مزايای گسترش سريع از طريق ادغام، بدون تحمل هزينه‌هاي آن است.

بطور كلي، ادبيات پژوهشي ادغام مؤسسات حسابرسي نشان مي‌دهد كه ادغام مؤسسات حسابرسي مي‌تواند مزايای زيادی را به همراه داشته باشد (به اين مزایا در بخش‌هاي قبل اشاره شد) كه در نهايت افزايش كيفيت حسابرسي را در مؤسسات ادغام شده به دنبال داشته باشد. از سوي ديگر پژوهش‌هاي بسياري در خصوص رابطه كيفيت حسابرسي و كيفيت گزارشگري مالي صورت گرفته‌اند كه به وجود تأثير مثبت كيفيت حسابرسي بر كيفيت گزارشگري مالي اذعان داشته‌اند. بنابراین، مي‌توان يك رابطه مثبت بين ادغام مؤسسات حسابرسي و كيفيت گزارشگري مالي انتظار داشت (Zimmerman & et al., 2022). از سوي

دیگر رابطه مذکور می‌تواند تحت تأثیر گستردگی یا بزرگی مؤسسات باشد به طوری که رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی در مؤسسات بزرگ‌تر قوی‌تر است.

بنابراین، با توجه به مطالب ذکر شده، فرضیه‌های تحقیق برای آزمون و بررسی تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی به شرح زیر بیان می‌شود.

فرضیه اول: ادغام مؤسسات حسابرسی بر اقلام تعهدی اختیاری شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه دوم: ادغام مؤسسات حسابرسی بر کیفیت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه سوم: ادغام مؤسسات حسابرسی بر ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه چهارم: ادغام مؤسسات حسابرسی بر پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه پنجم: اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و اقلام تعهدی اختیاری شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه ششم: اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و کیفیت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه هفتم: اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

فرضیه هشتم: اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر ماهیت و محتوا از نوع همبستگی است، که با استفاده از داده‌های مستخرج از صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تحلیل رابطه‌ی همبستگی بین متغیرها می‌پردازد. انجام این پژوهش در چهارچوب استدلال قیاسی - استقرایی صورت می‌گیرد. از سوی دیگر پژوهش حاضر از نوع پس رویدادی است، یعنی بر مبنای تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته (صورت‌های مالی شرکت‌ها) انجام می‌گیرد. از نظر هدف، این پژوهش جزو پژوهش‌های کاربردی محسوب می‌شود.

۱-۳. مدل رگرسیونی و تعاریف متغیرها

در این پژوهش جهت بررسی تأثیر ادغام مؤسسات حسابرسی بر کیفیت گزارش مالی از مدل‌های جونز (Jones, 1991)، دیچو و دیچاو (Dechow & Dichev, 2002)، پنمن و ژانگ (Penman, S. Zhang, 2002)، فرانسیس و همکاران (Francis & et al., 2006) استفاده شده است.

مدل یک برای بررسی فرضیه اول:

$$AA = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{OfficeSize} + \beta_3 \text{Tenure} + \beta_4 \text{Busy} + \beta_5 \text{Size} + \beta_6 \text{Segment} + \beta_7 \text{Foreign} + \beta_8 \text{LEV} + \beta_9 \text{REC} + \beta_{10} \text{ROA} + \beta_{11} \text{Loss} + \beta_{12} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل دو برای بررسی فرضیه دوم:

$$AQ = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{OfficeSize} + \beta_3 \text{Tenure} + \beta_4 \text{Busy} + \beta_5 \text{Size} + \beta_6 \text{Segment} + \beta_7 \text{Foreign} + \beta_8 \text{LEV} + \beta_9 \text{REC} + \beta_{10} \text{ROA} + \beta_{11} \text{Loss} + \beta_{12} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل سوم برای بررسی فرضیه سوم:

$$\text{ERC} = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{OfficeSize} + \beta_3 \text{Tenure} + \beta_4 \text{Busy} + \beta_5 \text{Size} + \beta_6 \text{Segment} + \beta_7 \text{Foreign} + \beta_8 \text{LEV} + \beta_9 \text{REC} + \beta_{10} \text{ROA} + \beta_{11} \text{Loss} + \beta_{12} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل چهارم برای بررسی فرضیه چهارم:

$$EP = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{OfficeSize} + \beta_3 \text{Tenure} + \beta_4 \text{Busy} + \beta_5 \text{Size} + \beta_6 \text{Segment} + \beta_7 \text{Foreign} + \beta_8 \text{LEV} + \beta_9 \text{REC} + \beta_{10} \text{ROA} + \beta_{11} \text{Loss} + \beta_{12} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل پنجم برای بررسی فرضیه پنجم:

$$AA = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{Ext} + \beta_3 \text{Merg} * \text{Ext} + \beta_4 \text{OfficeSize} + \beta_5 \text{Tenure} + \beta_6 \text{Busy} + \beta_7 \text{Size} + \beta_8 \text{Segment} + \beta_9 \text{Foreign} + \beta_{10} \text{LEV} + \beta_{11} \text{REC} + \beta_{12} \text{ROA} + \beta_{13} \text{Loss} + B_{14} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل ششم برای بررسی فرضیه ششم:

$$AQ = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{Ext} + \beta_3 \text{Merg} * \text{Ext} + \beta_4 \text{OfficeSize} + \beta_5 \text{Tenure} + \beta_6 \text{Busy} + \beta_7 \text{Size} + \beta_8 \text{Segment} + \beta_9 \text{Foreign} + \beta_{10} \text{LEV} + \beta_{11} \text{REC} + \beta_{12} \text{ROA} + \beta_{13} \text{Loss} + B_{14} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل هفتم برای بررسی فرضیه هفتم:

$$ERC = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{Ext} + \beta_3 \text{Merg} * \text{Ext} + \beta_4 \text{OfficeSize} + \beta_5 \text{Tenure} + \beta_6 \text{Busy} + \beta_7 \text{Size} + \beta_8 \text{Segment} + \beta_9 \text{Foreign} + \beta_{10} \text{LEV} + \beta_{11} \text{REC} + \beta_{12} \text{ROA} + \beta_{13} \text{Loss} + B_{14} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

مدل هشتم برای بررسی فرضیه هشتم:

$$EP = \beta_0 + \beta_1 \text{Merg} + \beta_2 \text{Ext} + \beta_3 \text{Merg} * \text{Ext} + \beta_4 \text{OfficeSize} + \beta_5 \text{Tenure} + \beta_6 \text{Busy} + \beta_7 \text{Size} + \beta_8 \text{Segment} + \beta_9 \text{Foreign} + \beta_{10} \text{LEV} + \beta_{11} \text{REC} + \beta_{12} \text{ROA} + \beta_{13} \text{Loss} + B_{14} \text{BM} + \sum \text{Industry} + \sum \text{Year}$$

متغیر وابسته در این پژوهش کیفیت گزارشگری مالی است. در این پژوهش برای سنجش کیفیت گزارشگری مالی از معیارهای اقلام تعهدی اختیاری، کیفیت اقلام تعهدی، ضریب واکنش سود و پایداری سود استفاده شده است. جهت اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی معیارهای متعددی از سوی پژوهشگران مختلف ارائه شده است که برخی از آنها نظیر کیفیت اقلام تعهدی مبتنی بر داده‌های گزارش‌های مالی هستند و برخی نظیر ضریب واکنش سود مبتنی بر داده‌های بازار هستند. در پژوهش حاضر سعی شده است از هر دو نوع معیار بهره گرفته شود. چهار معیار مورد استفاده در تحقیق حاضر از پرکاربردترین و رایج‌ترین معیارها در پژوهش‌های حوزه کیفیت گزارشگری مالی محسوب می‌شوند.

AA: اقلام تعهدی اختیاری است که از طریق مدل جونز (۱۹۹۱) به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$TACC_t = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{TA_{t-1}} + \beta_2 (\Delta REV_t - \Delta REC_t) + \beta_3 PPE_t + \varepsilon$$

TACC اقلام تعهدی است و از سود عملیاتی منهای جریان نقد عملیاتی به دست می‌آید. TA_{t-1} کل دارایی‌ها در ابتدای سال جاری است. ΔREV تغییرات درآمد سال جاری را نسبت به سال قبل نشان می‌دهد. ΔREC تغییرات حساب‌ها و اسناد دریافتی در سال جاری نسبت به سال قبل است. PPE دارایی‌های ثابت است. قدر مطلق مقدار باقیمانده مدل، اقلام تعهدی اختیاری می‌باشد.

AQ: کیفیت اقلام تعهدی است که بر اساس مدل دیچو و دیچو (۲۰۰۲) به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$\frac{TACC_t}{A_{t-1}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{A_{t-1}} + \beta_2 \frac{CFO_{t-1}}{A_{t-1}} + \beta_3 \frac{CFO}{A_{t-1}} + \beta_4 \frac{CFO_{t+1}}{A_{t-1}} + \varepsilon$$

CFO: در مدل فوق جریان نقدی عملیاتی است. پس از برآورد مدل فوق، قدر مطلق مقدار باقیمانده مدل، بیانگر کیفیت اقلام تعهدی است. هرچه قدر مطلق مقدار باقیمانده مدل کمتر باشد کیفیت اقلام تعهدی بیشتر است. بنابراین، جهت تسهیل در تحلیل مقادیر قدر مطلق در عدد منفی یک ضرب شده است.

ERC: ضریب واکنش سود است که از طریق مدل زیر محاسبه می‌شود:

$$R_t = \beta_0 + \beta_1 E_t + \beta_2 \Delta E_t + \varepsilon$$

در این مدل β_1 نشان دهنده شدت رابطه بین بازده سهام (R_t) و سود خالص (E_t) است. ΔE_t نشان دهنده تغییرات سود خالص سال جاری نسبت به سال قبل است. چنانچه مدل برآورد شده در کل معنی‌دار و ضریب β_1 نیز معنی‌دار باشد، می‌توان نتیجه گرفت که بازده سهام به تغییرات سود خالص واکنش نشان می‌دهد. این موضوع نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران به منظور پیش‌بینی قیمت و بازده

سهام از اطلاعات سود خالص استفاده می‌کنند. لذا، سودی با چنین ویژگی دارای کیفیت است. میزان واکنش بازده سهام به تغییرات سود خالص از طریق β_1 تعیین می‌شود. هرچه ضریب β_1 حاصل از برآورد مدل بالاتر باشد کیفیت سود نیز در بین مشاهدات مزبور بالاتر خواهد بود.

EP: پایداری سود که به معنای تکرارپذیری و بادوام بودن سود در سال‌های آتی است. برای اندازه‌گیری پایداری سود معمولاً از برآورد مدل سود نسبت به سود با وقفه‌ی مرتبه‌ی اول استفاده می‌شود. یعنی ارتباط بین سود سال $t-1$ و سود سال t در مدل رگرسیون بررسی می‌شود. مدل مزبور که توسط پنمن و ژانگ (۲۰۰۲) و فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴) مورد استفاده قرار گرفته است، به شرح زیر می‌باشد:

$$E_t = \beta_0 + \beta_1 E_{t-1} + \varepsilon$$

در این مدل، E_t بیانگر سود خالص در سال جاری (t) و E_{t-1} سود خالص در سال قبل ($t-1$) می‌باشد. ε نیز نشان‌دهنده مقادیر خطای مدل است. این مدل بیان می‌کند چنانچه سودهای سال قبل توان توضیح و پیش‌بینی سودهای سال جاری را داشته باشند، تکرارپذیری می‌باشند. بنابراین، سود زمانی این ویژگی را دارد که ضریب متغیر سود سال قبل (β_1) معنی‌دار باشد. β_1 ضریب پایداری سود می‌باشد و هرچه β_1 بیشتر و به عدد ۱ نزدیک‌تر باشد، سود پایدارتر و در نتیجه، دارای کیفیت بالاتری خواهد بود. اما، اگر β_1 بسیار کوچک و یا منفی باشد کیفیت سود نیز کمتر خواهد بود. در این حالت مقادیر خطای مدل افزایش می‌یابند.

متغیر مستقل تحقیق به شرح زیر است:

Merg: اگر سال حسابرسی بعد از ادغام مؤسسه حسابرسی باشد، عدد یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود. اطلاعات مربوط به این متغیر از سایت جامعه حسابداران رسمی - فهرست مؤسسات حسابرسی ادغام شده استخراج شده است. متغیرهای کنترلی تحقیق به شرح زیر است. شایان ذکر است طبق ادبیات پژوهش (نظیر زیرمن و همکاران، ۲۰۲۱) متغیرهای کنترلی مورد استفاده همگی بر متغیر وابسته یعنی کیفیت گزارشگری مالی تأثیر دارند و از این جهت به عنوان متغیر کنترلی در نظر گرفته شده‌اند.

Office Size: لگاریتم طبیعی حق‌الزحمه حسابرسی.

Tenure: دوره تصدی مؤسسه حسابرسی.

Busy: اگر پایان سال مالی ۲۹ اسفند باشد، عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر خواهد بود.

Size: اندازه شرکت که برابر با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها است.

Segment: تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار.

Foreign: اگر شرکتی فروش صادراتی داشته باشد، عدد یک و در غیر این صورت صفر است.

LEV: اهرم مالی که حاصل تقسیم کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌ها است.

REC: نتیجه تقسیم حساب‌ها و اسناد دریافتی بر کل دارایی‌ها است.

ROA: بازده دارایی‌ها، که حاصل تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها است.

Loss: اگر شرکت زیان داشته باشد، عدد یک و در غیر این صورت صفر می‌شود.

BM: نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام.

Industry: صنعت مورد بررسی.

year: سال مورد بررسی.

متغیر تعدیل‌کننده تحقیق به شرح زیر است:

Ext: اندازه مؤسسات حسابرسی که از طریق تعداد شرکا اندازه‌گیری می‌شود.

یافته‌ها

آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است. آمار توصیفی متغیرهای کیفی پژوهش نیز، در جداول جداگانه شامل فراوانی و درصد فراوانی ارائه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود بیشترین مقدار اهرم مالی ۱.۸۲۴ است که نشان می‌دهد شرکتی در شرکت‌های نمونه وجود دارد که مجموع بدهی‌های آن از کل دارایی‌ها بیشتر است و حقوق صاحبان سهام آن منفی است. بعلاوه همانگونه

که در جدول مشاهده می‌شود حدود ۵۲ درصد از دارایی‌ها از محل بدهی‌ها تأمین شده است. نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی به کل دارایی‌ها و نیز نسبت سود خالص به کل دارایی‌ها بطور متوسط حدود ۲۷ درصد و ۱۵ درصد است. حداقل مدت تصدی مؤسسه حسابرسی یک سال و حداکثر آن ۲۰ سال است. حداقل تعداد شرکا در مؤسسات حسابرسی مورد بررسی سه نفر و حداکثر تعداد آن ۲۳ نفر می‌باشد.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

نام متغیر	نماد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
اقلام تعهدی اختیاری	AA	۱۰۲۷	۰.۱۴۱	۰.۱۳۷	۰.۰۰۱	۰.۹۸۰۲
کیفیت اقلام تعهدی	AQ	۱۰۲۷	-۰.۱۴۶	۰.۱۴۶	-۰.۹۶۷	-۰.۰۰۰۱
ضریب واکنش سود	ERC	۱۰۲۷	-۰.۲۵۶	-۰.۲۳۶	۰.۰۰۳	۰.۹۶۲
پایداری سود	EP	۱۰۲۷	-۰.۰۰۷	-۰.۱۷۱	-۰.۸۳۷	-۰.۸۱۴
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext	۱۰۲۷	۵.۴۵۵	۴.۶۶۴	۳	۲۳
حق الزحمه حسابرس	officesize	۱۰۲۷	۷.۱۴۸	۰.۹۵۳	۳.۸۱۵	۱۱.۹۵۹
مدت تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	۱۰۲۷	۳.۹۳۴	۴.۱۶۵	۱	۲۰
اندازه شرکت	Size	۱۰۲۷	۱۴.۶۶۷	۱.۵۹۴	۱۰.۵۲۳	۲۰.۸۲۱
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	۱۰۲۷	۲.۲۱۱	۵.۱۴۶	۰	۸۰
اهرم مالی	LEV	۱۰۲۷	۰.۵۲۹	-۰.۲۵۷	۰.۰۱۲	۲.۶۲۶
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۱۰۲۷	۰.۲۸۲	۰.۱۸۸	۰.۰۰۰۱	۰.۹۳۷
بازده دارایی	ROA	۱۰۲۷	۰.۱۷۷	-۰.۳۴۲	-۰.۶۰۷	۶.۹۵۸
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۱۰۲۷	-۰.۳۷۴	-۰.۶۳۱	-۶.۲۵۲	۱۱.۹۸۱

جدول ۲. توزیع فراوانی متغیر ادغام مؤسسات حسابرسی

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۸۹۶	۸۷.۲۴
۱	۱۳۱	۱۲.۷۶
جمع	۱۰۲۷	۱۰۰.۰۰

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود تعداد کل سال شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۱۰۲۷ سال است که از این تعداد ۱۳۱ سال شرکت یعنی ۱۲/۷۶ درصد شرکت‌ها توسط مؤسسات حسابرسی ادغام شده، حسابرسی شده‌اند.

جدول ۳. توزیع فراوانی متغیر فصل کاری حسابرس

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۱۱۶	۱۱.۳۰
۱	۹۱۱	۸۸.۷۰
جمع	۱۰۲۷	۱۰۰.۰۰

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود تعداد کل سال شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۱۰۲۷ سال می‌باشد که از این تعداد ۹۱۱ سال شرکت یعنی ۸۸/۷۰ درصد از شرکت‌ها دارای پایان سال مالی ۲۹ اسفند می‌باشد.

جدول ۴. توزیع فراوانی متغیر فروش صادراتی

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۴۴۷	۴۳.۵۲

۵۶.۴۸	۵۸۰	۱
۱۰۰.۰۰	۱۰۲۷	جمع

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، تعداد کل سال شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۱۰۲۷ سال است که از این تعداد ۵۸۰ سال شرکت یعنی ۵۶.۴۸ درصد شرکت‌ها فروش صادراتی دارند.

جدول ۵. توزیع فراوانی متغیر زیاندهی

شرح	فراوانی	درصد فراوانی
۰	۹۱۳	۸۸.۹۰
۱	۱۱۴	۱۱.۱۰
جمع	۱۰۲۷	۱۰۰.۰۰

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، تعداد کل سال شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۱۰۲۷ سال است که از این تعداد ۱۱۴ سال-شرکت یعنی ۱۱.۱۰ درصد از شرکت‌ها زیان‌ده هستند.

آزمون نرمال بودن داده‌ها

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۶ بر اساس آزمون توزیع نرمال جارکبر، تمامی متغیرها دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد هستند. بنابراین، داده‌ها دارای توزیع نرمال نیستند. با استفاده از روش حذف داده‌های پرت، متغیرهای تحقیق نرمال‌سازی شده‌اند.

جدول ۶. آزمون جارکوبرا

نتیجه	سطح اهمیت	آمار تست	نماد	متغیر
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۲.۰۶۵	AA	اقلام تعهدی اختیاری
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۱.۸۵۹	AQ	کیفیت اقلام تعهدی
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۱.۱۷۸	ERC	ضریب واکنش سود
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۲.۹۳۸	EP	پایداری سود
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۰.۱۲۹	Ext	اندازه مؤسسات حسابداری
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۶.۴۷۲	officesize	حق الزحمه حسابرس
توزیع نرمال ندارد	۰.۲۱۵۰۰	۲.۰۲۴	Tenure	مدت تصدی مؤسسه حسابداری
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۶.۳۵۴	Size	اندازه شرکت
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۱۳.۷۵۱	segment	تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۶.۶۳۰	Lev	اهرم مالی
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۸.۸۱۷	REC	نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتنی
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۶.۸۳۵	ROA	بازده دارایی
توزیع نرمال ندارد	۰.۰۰۰۰۰	۹.۹۶۲	BM	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار

آزمون اف لیمر (چو) و هاسمن

با توجه به نتایج جدول ۷ سطح معناداری آزمون اف لیمر در مدل‌های پژوهشی کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، نوع داده‌ها تابلویی بوده و آزمون هاسمن نوع رگرسیون را تعیین خواهد کرد. با توجه به نتایج آزمون هاسمن در مدل‌های تحقیق، سطح معناداری بیش از ۵ درصد است، بنابراین، باید از روش داده‌های تابلویی-تصادفی استفاده شود.

جدول ۷. نتایج آزمون اف لیمر (چاو) و هاسمن

تست هاسمن		تست اف لیمر		مدل تست فرضیه
سطح معناداری	آماره تست	سطح معناداری	آماره تست	
۰.۲۷۵۸	۱۳.۲۷	۰.۰۰۰۰	۱.۸۰	فرضیه اول
۰.۰۹۲۴	۱۸.۸۴	۰.۰۰۰۰	۲.۵۳	فرضیه دوم
۰.۰۸۹۶	۱۸.۹۵	۰.۰۰۰۰	۲.۲۸	فرضیه سوم
۰.۱۸۵۸	۱۶.۱۲	۹.۰۰۰۰	۱.۵۱	فرضیه چهارم
۰.۵۱۵۳	۱۳.۱۴	۰.۰۰۰۰	۱.۸۵	فرضیه پنجم
۰.۱۸۵۵	۱۸.۴۹	۰.۰۰۰۰	۲.۵۳	فرضیه ششم
۰.۱۷۲۸	۱۸.۸۰	۰.۰۰۰۰	۲.۲۸	فرضیه هفتم

۰.۳۴۲۶	۱۵.۵۳	۰.۰۰۲۱	۱.۴۶	فرضیه هشتم
--------	-------	--------	------	------------

آزمون ناهمسانی واریانس

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد که سطح معناداری آزمون در همه مدل‌ها کمتر از ۵ درصد است و نشان‌دهنده وجود ناهمگونی واریانس در جملات اختلال است. این مشکل در برآورد نهایی مدل تحقیق با اجرای دستور gls حل شده است.

جدول ۸. نتایج آزمون ناهمگونی واریانس

مدل تست	آمار تست	سطح معناداری	نتیجه آزمایش
فرضیه اول	۱۵۶۷۴.۸۲	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه دوم	۹۷۹۸.۸۶	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه سوم	۵۶۹۹.۴۲	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه چهارم	۲۸ e +۰۵	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه پنجم	۸۵۱۳.۴۱	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه ششم	۸۲۲.۵۵	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه هفتم	۱۷۷۵.۶۹	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس
فرضیه هشتم	۱۸ e +۰۵	۰.۰۰۰۰	وجود ناهمگونی واریانس

آزمون خودهمبستگی سریال

با توجه به نتایج جدول ۹ مشاهده می‌شود که سطح معناداری آزمون والدريج برای همه مدل‌ها (به استثنای مدل‌های اول، چهارم، پنجم و هشتم) کمتر از ۵ درصد است و نشان‌دهنده وجود خود همبستگی سریالی است. در مدل‌ها این مشکل در تخمین نهایی مدل با اجرای دستور Auto Correlation حل شده است.

جدول ۹. نتایج آزمون خودهمبستگی سریال

مدل تست	آمار تست	سطح معناداری	نتیجه آزمایش
فرضیه اول	۰.۶۴۲	۰.۴۲۴۸	عدم وجود خود همبستگی
فرضیه دوم	۴.۳۴۱	۰.۰۴۰۰	وجود خود همبستگی
فرضیه سوم	۴.۷۸۵	۰.۰۳۰۷	وجود خود همبستگی
فرضیه چهارم	۰.۰۱۴	۰.۹۰۵۵	عدم وجود خود همبستگی
فرضیه پنجم	۰.۹۶۰	۰.۳۲۹۲	عدم وجود خود همبستگی
فرضیه ششم	۴.۳۳۶	۰.۰۳۹۵	وجود خود همبستگی
فرضیه هفتم	۰.۷۹۱	۰.۰۰۲۲	وجود خود همبستگی
فرضیه هشتم	۰.۰۲۸	۰.۸۶۶۳	عدم وجود خود همبستگی

نتیجه آزمون فرضیه اول

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد که ادغام مؤسسه حسابرسی دارای ضریب منفی و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، ادغام مؤسسات حسابرسی بر اقلام تعهدی اختیاری شرکت‌های صاحبکار تأثیر معکوس و معنی‌دار دارد و فرضیه اول در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. متغیرهای کنترلی حق‌الزحمه حسابرسی و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشند، بنابراین، با متغیر وابسته رابطه مستقیم و معناداری دارند، ولی متغیرهای کنترلی تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار و فروش صادراتی دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی می‌باشند از این رو رابطه معکوس و معناداری با متغیر وابسته دارند. ضریب تعیین برابر با ۲ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۵۹.۷۰ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۰. نتیجه آزمون فرضیه اول

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابداری	Merg	-۰.۰۳۷	۰.۰۰۹	-۳.۸۷	۰.۰۰۰	۱.۰۵
حق الزحمه حسابداری	officesize	۰.۰۱۱	۰.۰۰۵	۱.۹۸	۰.۰۴۸	۲.۰۳
دوره تصدی مؤسسه حسابداری	Tenure	-۰.۰۰۰۷	۰.۰۰۴	-۰.۱۸	۰.۸۵۷	۱.۰۹
فصل کار حسابداری	Busy	۰.۰۱۸	۰.۰۱۱	۱.۵۹	۰.۱۱۲	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	-۰.۰۰۰۷	۰.۰۰۴	-۰.۱۶	۰.۸۷۵	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۲	۰.۰۰۱	-۲.۰۷	۰.۰۳۸	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	-۰.۰۱۹	۰.۰۰۹	-۲.۰۵	۰.۰۴۱	۱.۲۷
اهرم مالی	Lev	۰.۰۰۶	۰.۰۲۰۵	۰.۳۳	۰.۷۴۳	۱.۹۰
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۲۵	۰.۰۲۶	۰.۹۵	۰.۳۴۰	۱.۰۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰.۰۱۶	۰.۰۳۲	۰.۵۲	۰.۶۰۴	۱.۲۰
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۰۱	۰.۰۱۶	۰.۰۹	۰.۹۲۹	۱.۴۰
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۰.۰۵۲	۰.۰۱۹	۲.۷۲	۰.۰۰۷	۱.۳۵
C		۰.۰۴۴	۰.۰۴۴	۱.۰۱	۰.۳۱۴	---
ضریب تعیین				۰.۰۲۲۴		
آماره والد				۵۹.۷۰		
سطح معناداری				۰.۰۰۰۰		

نتیجه آزمون فرضیه دوم

نتایج جدول ۱۱ نشان می‌دهد که ادغام مؤسسه حسابداری دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، ادغام مؤسسات حسابداری بر کیفیت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر مثبت و معناداری دارد و فرضیه دوم در سطح اطمینان ۹۵٪ پذیرفته می‌شود. متغیر کنترل فروش صادراتی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است، بنابراین، با متغیر وابسته رابطه مستقیم و معناداری دارد، اما متغیر کنترلی نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی است، بنابراین، با متغیر وابسته رابطه معکوس و معناداری دارد. ضریب تعیین معادل ۳ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. امتیاز والد برابر با ۳۴.۸۸ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۱. نتیجه آزمون فرضیه دوم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابداری	Merg	۰.۰۳۶	۰.۰۱۴	۲.۶۰	۰.۰۰۹	۱.۰۵
حق الزحمه حسابداری	officesize	-۰.۰۱۰۶	۰.۰۰۸	-۱.۳۲	۰.۱۸۶	۱.۹۲
مدت تصدی مؤسسه حسابداری	Tenure	-۰.۰۰۰۲	۰.۰۰۴	-۰.۰۵	۰.۹۵۷	۱.۰۹
فصل کاری حسابداری	Busy	-۰.۰۲۱	۰.۰۲۱	-۱.۰۰	۰.۳۲۰	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	۰.۰۰۱	۰.۰۰۶	۰.۲۶	۰.۷۹۸	۲.۲۱
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	۰.۰۰۱	۰.۰۰۱	۰.۶۲	۰.۵۳۱	۱.۵۳
فروش صادراتی	foreign	۰.۰۳۰۷	۰.۰۱۱	۲.۶۰	۰.۰۰۹	۱.۲۹
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۴۰۱	۰.۰۳۰۹	-۱.۳۰	۰.۱۹۴	۱.۸۹
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۴۰۶	۰.۰۳۳	۱.۲۳	۰.۲۱۸	۱.۰۷
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰.۰۶۲	۰.۰۴۵	-۱.۳۷	۰.۱۷۲	۲.۲۶
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۱۰۰۴	۰.۰۲۳	۰.۴۴	۰.۶۶۲	۱.۴۳
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	-۰.۰۶۶	۰.۰۲۵	-۲.۶۱	۰.۰۰۹	۱.۳۵
C		-۰.۰۵۶	۰.۰۶۸	-۰.۸۲	۰.۴۱۴	---

۰۰۳۳۷	ضریب تعیین
۳۴۸۸	آماره والد
۰۰۰۰۵	سطح معناداری

نتیجه آزمون فرضیه سوم

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهد که ادغام مؤسسه حسابرسی دارای سطح معناداری بیش از ۵ درصد است. بنابراین، ادغام مؤسسات حسابرسی تأثیر مستقیم و معناداری بر ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار ندارد و فرضیه سوم در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. متغیرهای کنترلی بازده دارایی‌ها و زیاندهی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشند. بنابراین، با متغیر وابسته رابطه مستقیم و معناداری دارند. ضریب تعیین معادل ۱۱ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۱۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آمار والد برابر با ۲۳.۲۳ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است، بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۲. نتیجه آزمون فرضیه سوم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار Z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسی	Merg	-۰.۰۱۱	۰.۰۲۲	-۰.۵۱	۰.۶۰۸	۱.۰۵
حق‌الزحمه حسابرسی	officesize	-۰.۰۰۲	۰.۰۱۰۸	-۰.۲۷	۰.۷۸۹	۲.۰۳
دوره تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	۰.۰۰۱	۰.۰۰۶	۰.۰۲	۰.۹۸۴	۱.۰۹
فصل کار حسابرس	Busy	-۰.۰۴۸	۰.۰۳۰۴	-۱.۵۸	۰.۱۱۴	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	-۰.۰۰۶	۰.۰۰۶	-۱.۰۴	۰.۲۹۸	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۱	۰.۰۰۱	-۰.۱۶	۰.۸۷۳	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	۰.۰۳۴	۰.۰۲۳	۱.۰۵	۰.۲۹۳	۱.۲۷
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۲۰۲	۰.۰۴۵	-۰.۴۵	۰.۶۵۵	۱.۹۰
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۳۹	۰.۰۳۶	۱.۰۸	۰.۲۸۲	۱.۰۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰.۱۷۱	۰.۰۷۴	۲.۲۹	۰.۰۲۲	۱.۲۰
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۶۴	۰.۰۲۳	۲.۷۹	۰.۰۰۵	۱.۴۰
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۰.۰۳۲	۰.۰۳۲	۱.۰۰	۰.۳۱۵	۱.۳۵
C		۰.۳۵۶	۰.۳۵۶	۰.۰۷۲	۴.۹۳	---
ضریب تعیین				۰.۱۱۰۱		
آماره والد				۲۳.۲۳		
سطح معناداری				۰.۰۲۵۹		

نتیجه آزمون فرضیه چهارم

نتایج جدول ۱۳ نشان می‌دهد که ادغام مؤسسه حسابرسی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، ادغام مؤسسات حسابرسی بر پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معنی‌دار دارد و فرضیه چهارم در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. متغیر کنترل فصل کاری حسابرس دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی است. بنابراین، با متغیر وابسته رابطه معکوس و معناداری دارد. ضریب تعیین معادل ۳ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آمار والد برابر با ۲۸.۲۱ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۳. نتیجه آزمون فرضیه چهارم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسی	Merg	۰.۰۷۷	۰.۰۱۹	۴.۰۴	۰.۰۰۰	۱.۰۵
حق‌الزحمه حسابرسی	officesize	۰.۰۰۰۰۳	۰.۰۰۸	۰.۰۰	۰.۹۹۶	۲.۰۳
دوره تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	۰.۰۰۴	۰.۰۰۴	۰.۹۶	۰.۳۳۸	۱.۰۹
فصل کار حسابرس	Busy	-۰.۰۳۴	۰.۰۱۷	-۱.۹۸	۰.۰۴۸	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	۰.۰۰۲	۰.۰۰۵	۰.۴۷	۰.۶۴۰	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۲	۰.۰۰۱	-۱.۲۷	۰.۲۰۶	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	-۰.۰۰۵	۰.۰۱۱	-۰.۵۰	۰.۶۲۰	۱.۲۷
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۴۳	۰.۰۳۰۵	-۱.۴۴	۰.۱۵۱	۱.۹۰
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۲۹	۰.۰۲۹	۰.۹۹	۰.۳۳۲	۱.۰۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰.۰۰۲	۰.۰۵۰۵	۰.۰۴	۰.۹۶۸	۱.۲۰
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۰۷	۰.۰۱۸	۰.۳۹	۰.۶۹۶	۱.۴۰
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۰.۰۲۹	۰.۰۲۳	۱.۲۸	۰.۱۹۹	۱.۳۵
C		-۰.۰۰۷	۰.۰۶۴	-۰.۱۱	۰.۹۱۱	---
ضریب تعیین				۰.۰۳۴۰		
آمار والد				۲۸.۲۱		
سطح معناداری				۰.۰۰۵۱		

نتیجه آزمون فرضیه پنجم

نتایج جدول ۱۴ نشان می‌دهد که متغیر ادغام مؤسسات حسابرسی * اندازه مؤسسات حسابرسی دارای سطح معناداری بیش از ۵ درصد است. بنابراین، اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و اقلام تعهدی اختیاری شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد و فرضیه پنجم در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. متغیرهای کنترل حق‌الزحمه حسابرسی و نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشند. بنابراین، با متغیر وابسته رابطه مستقیم و معناداری دارند، ولی متغیرهای کنترلی تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار و فروش صادراتی دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی می‌باشند از این رو رابطه معکوس و معناداری با متغیر وابسته دارند. ضریب تعیین برابر با ۲ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی در مدل توانسته اند ۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۶۰.۹۳ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است، بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۴. نتیجه آزمون فرضیه پنجم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسی	Merg	-۰.۰۳۰۱	۰.۰۲۴	-۱.۲۴	۰.۲۱۴	۴.۶۶
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext	-۰.۰۰۰۲	۰.۰۰۱	-۰.۱۳	۰.۸۹۳	۵.۳۹
ادغام مؤسسه حسابرسی * اندازه مؤسسات حسابرسی	*Merg Ext	-۰.۰۰۰۲	۰.۰۰۲	-۰.۱۱	۰.۹۱۲	۷.۵۴
حق‌الزحمه حسابرسی	officesize	۰.۰۱۱	۰.۰۰۵	۱.۹۷	۰.۰۴۹	۲.۰۳
دوره تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	-۰.۰۰۱	۰.۰۰۴	-۰.۲۳	۰.۸۱۷	۱.۶۴
فصل کار حسابرس	Busy	۰.۰۱۸	۰.۰۱۱	۱.۵۹	۰.۱۱۲	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	-۰.۰۰۰۷	۰.۰۰۴	-۰.۱۵	۰.۸۷۹	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۲	۰.۰۰۱	-۲.۰۷	۰.۰۳۸	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	-۰.۰۱۹	۰.۰۰۹	-۲.۰۴	۰.۰۴۱	۱.۲۸
اهرم مالی	Lev	۰.۰۰۶	۰.۰۲۰۶	۰.۳۳	۰.۷۴۱	۱.۹۱
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۲۶	۰.۰۲۶	۰.۹۷	۰.۳۳۲	۱.۰۹
بازده دارایی‌ها	ROA	۰.۰۱۵	۰.۰۳۳	۰.۵۰	۰.۶۱۹	۲.۲۲
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۰۱	۰.۰۱۶	۰.۰۹	۰.۹۲۶	۱.۴۱
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۰.۰۵۲	۰.۰۱۹	۲.۷۴	۰.۰۰۶	۱.۳۵
C		۰.۰۴۵	۰.۰۴۴	۱.۰۳	۰.۳۰۳	---
ضریب تعیین				۰.۰۲۷۵		
آمار والد				۶۰.۹۳		

سطح معناداری	.....
--------------	-------

نتیجه آزمون فرضیه ششم

نتایج جدول ۱۵ نشان می‌دهد که متغیر ادغام مؤسسات حسابرسي * اندازه مؤسسات حسابرسي دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، اندازه مؤسسات حسابرسي بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و كيفيت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد و فرضیه ششم در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته شده است. متغیر کنترلی فروش صادراتی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، با متغیر وابسته رابطه مستقیم و معناداری دارد، اما متغیر کنترلی است. نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی است. بنابراین، با متغیر وابسته رابطه معکوس و معناداری دارد. ضریب تعیین برابر با ۱۶ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۱۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آمار والد برابر با ۸۴.۱۱ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۵. نتیجه آزمون فرضیه ششم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسي	Merg	۰.۰۴۲	۰.۰۲۱	۱.۹۹	۰.۰۴۷	۴.۸۷
اندازه مؤسسات حسابرسي	Ext	۰.۰۱۹	۰.۰۳۷	-۰.۵۲	۰.۶۰۴	۵.۶۹
ادغام مؤسسه حسابرسي*	*Merg	۰.۰۸۰۱	۰.۰۲۹	۲.۷۶	۰.۰۰۶	۷.۶۳
اندازه مؤسسات حسابرسي	Ext					
حق الزحمه حسابرسي	officesize	-۰.۰۰۶	۰.۰۰۷	-۰.۸۷	۰.۳۸۶	۱.۹۲
دوره تصدی مؤسسه حسابرسي	Tenure	۰.۰۰۱	۰.۰۰۴	۰.۳۹	۰.۶۹۷	۱.۶۷
فصل کار حسابرسي	Busy	-۰.۰۰۳	۰.۰۲۲	-۰.۱۴	۰.۸۹۱	۱.۱۶
اندازه شرکت	Size	-۰.۰۰۰۸	۰.۰۰۵	-۰.۱۶	۰.۸۷۵	۲.۲۲
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	۰.۰۰۱	۰.۰۰۱	۰.۷۱	۰.۴۷۵	۱.۵۳
فروش صادراتی	foreign	۰.۰۳۴	۰.۰۱۱	۳.۰۵	۰.۰۰۲	۱.۲۹
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۴۲	۰.۰۲۷	-۱.۵۳	۰.۱۲۷	۱.۹۰
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۲۲	۰.۰۲۷	۰.۸۳	۰.۴۰۸	۱.۰۷
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰.۰۶۵	۰.۰۴۳	-۱.۵۲	۰.۱۲۸	۲.۲۸
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۱۵	۰.۰۱۹	۰.۸۱	۰.۴۱۸	۱.۴۳
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	-۰.۰۸۱	۰.۰۲۰۳	-۴.۰۰	۰.۰۰۰	۱.۳۵
C		-۰.۱۲۷	۰.۰۵۹	-۲.۱۵	۰.۰۳۲	---
ضریب تعیین				۰.۱۶۳۵		
آماره والد				۸۴.۱۱		
سطح معناداری				.....		

نتایج آزمون فرضیه هفتم

نتایج جدول ۱۶ نشان می‌دهد که متغیر ادغام مؤسسات حسابرسي * اندازه مؤسسات حسابرسي دارای سطح معناداری بیش از ۵ درصد است. بنابراین، اندازه مؤسسات حسابرسي بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد و فرضیه هفتم در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌شود. متغیرهای کنترلی بازده دارایی‌ها و زیان‌دهی دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشند، از این رو رابطه مستقیم و معناداری با متغیر وابسته دارند. ضریب تعیین معادل ۱۱ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۱۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۲۹.۶۷ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۶. نتیجه آزمون فرضیه هفتم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار Z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسی	Merg	-۰.۰۵۶	۰.۰۵۰۵	-۱.۱۱	۰.۲۶۸	۴.۶۶
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext	۰.۰۰۳	۰.۰۰۲	۱.۲۸	۰.۲۰۰	۵.۳۹
ادغام مؤسسه حسابرسی*	*Merg	۰.۰۰۰۱	۰.۰۰۳	۰.۰۳	۰.۹۷۷	۷.۵۴
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext					
حق‌الزحمه حسابرسی	officesize	-۰.۰۰۲	۰.۰۱۰۷	-۰.۲۴	۰.۸۰۹	۲.۰۳
مدت تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	۰.۰۰۵	۰.۰۰۸	۰.۷۳	۰.۴۶۷	۱.۶۴
فصل کار حسابرسی	Busy	-۰.۰۴۴	۰.۰۳۰۳	-۱.۴۸	۰.۱۴۰	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	-۰.۰۰۷	۰.۰۰۶	-۱.۱۶	۰.۲۴۸	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۰۱	۰.۰۰۱	-۰.۱۳	۰.۹۰۰	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	۰.۰۲۴	۰.۰۲۳	۱.۰۷	۰.۲۸۴	۱.۲۸
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۱۸	۰.۰۵۵	-۰.۴۰	۰.۶۸۸	۱.۹۱
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۳۵	۰.۰۳۷	۰.۹۴	۰.۳۴۷	۱.۰۹
بازده دارایی‌ها	ROA	۰.۱۸۰۵	۰.۰۷۳	۲.۴۷	۰.۰۱۳	۲.۲۲
زیان‌ده	LOSS	۰.۰۶۳	۰.۰۲۲	۲.۸۰	۰.۰۰۵	۱.۴۱
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BM	۰.۰۳۱	۰.۰۳۱	۰.۹۹	۰.۳۳۴	۱.۳۵
C						
				۰.۱۱۲۱	ضریب تعیین	
				۲۹.۶۷	آماره والد	
				۰.۰۰۸۵	سطح معناداری	

نتیجه آزمون فرضیه هشتم

نتایج جدول ۱۷ نشان می‌دهد که متغیر ادغام مؤسسات حسابرسی * اندازه مؤسسات حسابرسی دارای سطح قابل توجهی بیش از ۵ درصد است، بنابراین، اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد و فرضیه هشتم در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. متغیر کنترلی فصل کاری حسابرسی دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب منفی است، بنابراین، با متغیر وابسته رابطه معکوس و معناداری دارد. ضریب تعیین معادل ۳ درصد است که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترل در مدل توانسته‌اند ۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آمار والد برابر با ۵۳.۱۰ است و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد است، بنابراین، می‌توان گفت که مدل برازش از روایی کافی برخوردار است. آزمون همخطی نشان می‌دهد که هیچ عامل تورم واریانسی در متغیرهای مدل وجود ندارد یا به عبارت دیگر متغیرهای توضیحی با هم همبستگی ندارند.

جدول ۱۷. نتیجه آزمون فرضیه هشتم

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آمار Z	سطح معناداری	همخطی
ادغام مؤسسه حسابرسی	Merg	۰.۰۵۴	۰.۰۳۷	۱.۴۴	۰.۱۵۱	۴.۶۶
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext	۰.۰۰۲	۰.۰۰۲	۱.۲۳	۰.۲۱۸	۵.۳۹
ادغام مؤسسه حسابرسی*	*Merg	-۰.۰۰۰۷	۰.۰۰۳	-۰.۲۴	۰.۸۰۹	۷.۵۴
اندازه مؤسسات حسابرسی	Ext					
حق‌الزحمه حسابرسی	officesize	-۰.۰۰۰۰۳	۰.۰۰۶	-۰.۰۱	۰.۹۹۶	۲.۰۳
مدت تصدی مؤسسه حسابرسی	Tenure	۰.۰۰۹	۰.۰۰۵	۱.۶۸	۰.۹۳	۱.۶۴
فصل کار حسابرسی	Busy	-۰.۰۳۴	۰.۰۱۲	-۲.۸۱	۰.۰۰۵	۱.۱۵
اندازه شرکت	Size	۰.۰۰۲	۰.۰۰۴	۰.۵۳	۰.۵۹۳	۲.۳۷
تعداد شرکت‌های فرعی صاحبکار	segment	-۰.۰۰۲	۰.۰۰۱	-۱.۲۶	۰.۲۰۷	۱.۵۰
فروش صادراتی	foreign	-۰.۰۰۵	۰.۰۱۲	-۰.۴۵	۰.۶۵۶	۱.۲۸
اهرم مالی	Lev	-۰.۰۴۳	۰.۰۳۱	-۱.۳۹	۰.۱۶۴	۱.۹۱
نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی	REC	۰.۰۲۹	۰.۰۳۵	۰.۸۲	۰.۴۱۳	۱.۰۹

۲.۲۲	۰.۸۷۰	۰.۱۶	۰.۰۴۱	۰.۰۰۶	ROA	بازده دارایی‌ها
۱.۴۱	۰.۶۸۱	۰.۴۱	۰.۰۱۶	۰.۰۰۶	LOSS	زیان‌ده
۱.۲۵	۰.۱۵۹	۱.۴۱	۰.۰۲۰۸	۰.۰۲۹	BM	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار
---	۰.۷۳۰	-۰.۳۴	۰.۰۶۰۱	-۰.۰۲۰۷	C	
	۰.۰۳۶۰					ضریب تعیین
	۵۳.۱۰					آماره والد
	۰.۰۰۰۰					سطح معناداری

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل از آزمون مدل اول پژوهش، مشاهده شد که ادغام مؤسسات حسابرسي بر اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر معنادار و معکوس دارد. به عبارت دیگر در شرکت‌هایی که توسط مؤسسات حسابرسي ادغامی حسابرسي می‌شوند میزان اقلام تعهدی اختیاری کمتر بوده و کیفیت سود بیشتر است. بنابراین، می‌توان گفت در اینگونه شرکت‌ها، مدیران بر کیفیت حسابرسي بالاتر از سوی این مؤسسات واقف بوده و رفتار فرصت‌طلبانه کمتری برای دستکاری اقلام تعهدی دارند. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022) سازگار است.

نتایج حاصل از آزمون مدل دوم نشان داد که ادغام مؤسسات حسابرسي تأثیر معنادار و مستقیمی بر کیفیت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار دارد. به عبارت دیگر، در شرکت‌هایی که توسط مؤسسات حسابرسي ادغامی حسابرسي می‌شوند میزان کیفیت اقلام تعهدی اختیاری بیشتر بوده و کیفیت سود بیشتر است. این نتیجه سازگار با این تئوری است که در مؤسسات ادغامی، کیفیت حسابرسي بیشتر و بالتبع کیفیت گزارشگری مالی نیز بالاتر است. همانطور که در بخش مبانی نظری به آن اشاره شد ادغام مؤسسات حسابرسي می‌تواند از طریق افزایش تخصص، استقلال، اعمال استانداردهای دقیق‌تر، استفاده از فناوری‌های پیشرفته و افزایش اعتبار، به بهبود کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها کمک کند. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022) سازگار است.

بررسی آزمون مدل سوم نشان داد که ادغام مؤسسات حسابرسي بر ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر معناداری ندارد. این یافته حاکی از آن است که بازار نسبت به بحث ادغام مؤسسات حسابرسي واکنشی نشان نمی‌دهد. این نتیجه را می‌توان اینگونه توجیه کرد که سرمایه‌گذاران معمولاً بیشتر بر روی اطلاعات مالی شرکت‌ها مانند سود، درآمد و پیش‌بینی‌های آینده تمرکز می‌کنند و ممکن است تغییرات در ساختار مؤسسات حسابرسي را به عنوان یک عامل کلیدی در تصمیم‌گیری‌های خود در نظر نگیرند. حسابرسي اغلب به عنوان یک فرآیند پشت صحنه در نظر گرفته می‌شود و ممکن است سرمایه‌گذاران به طور مستقیم از تغییرات در این حوزه آگاه نباشند یا آن‌ها را به عنوان یک عامل تأثیرگذار در ارزش‌گذاری شرکت‌ها در نظر نگیرند. علاوه بر بهبود کیفیت حسابرسي ممکن است بلافاصله پس از ادغام مشهود نباشد و نیاز به زمان داشته باشد تا تأثیرات آن در گزارش‌های مالی شرکت‌ها نمایان شود. بنابراین، بازار ممکن است در کوتاه‌مدت واکنش قابل توجهی نشان ندهد. همچنین اگر ادغام منجر به تغییرات اساسی در روش‌ها و استانداردهای حسابرسي نشود، ممکن است بازار آن را به عنوان یک رویداد مهم در نظر نگیرد. علاوه بر این، ممکن است اطلاعات کافی در مورد ادغام مؤسسات حسابرسي در دسترس بازار نباشد یا این اطلاعات به طور گسترده منتشر نشده باشد. در نتیجه، بازار ممکن است از این رویداد آگاه نباشد یا آن را به عنوان یک رویداد مهم در نظر نگیرد و اگر مزایای ادغام به طور واضح و شفاف به بازار منتقل نشود، ممکن است بازار آن را به عنوان یک رویداد تأثیرگذار در نظر نگیرد. نتایج این فرضیه مغایر با یافته‌های پژوهش زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022) است. بر اساس برآزش مدل چهارم پژوهش، مشاهده شد که ادغام مؤسسات حسابرسي بر پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری دارد. یعنی اگر ادغام مؤسسات حسابرسي صورت گرفته باشد، پایداری سود شرکت‌های صاحبکار بیشتر می‌شود. نتایج این فرضیه با مبانی نظری و یافته‌های پژوهش زیمرمن و همکاران (Zimmerman & et al., 2022) سازگار است.

نتایج حاصل از برآزش مدل پنجم پژوهش نشان داد که اندازه مؤسسات حسابرسي بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و اقلام تعهدی اختیاری شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد. در ادامه نتایج حاصل از برآزش مدل ششم پژوهش حاکی از آن بود که اندازه مؤسسات حسابرسي بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسي و کیفیت اقلام تعهدی شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و

معناداری دارد. به عبارت دیگر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و کیفیت اقلام تعهدی در مؤسسات حسابرسی با تعداد شرکای بیشتر، قوی‌تر است. همچنین نتایج حاصل از برازش مدل هفتم پژوهش نشان داد که اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و ضریب واکنش سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد. یعنی تعامل اندازه مؤسسات حسابرسی و ادغام مؤسسات حسابرسی و افزایش آن‌ها تأثیری در افزایش یا کاهش ضریب واکنش سود ندارد. این بدان معناست که در شرکت‌هایی که از مؤسساتی بهره‌مند می‌شوند که دامنه کاری و تعداد شرکای آن‌ها در آن مؤسسات بیشتر است، با افزایش ادغام مؤسسات حسابرسی، ضریب واکنش سود تغییر قابل توجهی نمی‌کند.

در نهایت، نتایج حاصل از برازش مدل هشتم پژوهش داد که اندازه مؤسسات حسابرسی بر رابطه بین ادغام مؤسسات حسابرسی و پایداری سود شرکت‌های صاحبکار تأثیر مستقیم و معناداری ندارد. این بدان معناست که شرکت‌هایی که از مؤسساتی بهره‌مند می‌گردند که اندازه کار آن‌ها بیشتر است در آن مؤسسات، با افزایش ادغام مؤسسات حسابرسی، پایداری سود تغییر معناداری نمی‌کند. با توجه به فرضیات اول و دوم به سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان و تحلیلگران پیشنهاد می‌شود که با اطمینان بیشتری بر گزارشات مالی شرکت‌هایی که توسط مؤسسات حسابرسی ادغامی، حسابرسی می‌شوند اتکا کنند چرا که طبق نتایج پژوهش حاضر، کیفیت گزارشگری مالی در این شرکت‌ها بیشتر است. همچنین با توجه به نتایج این پژوهش، به سازمان بورس اوراق بهادار و مؤسسات حسابرسی و بطور کلی ناظران بازار پیشنهاد می‌شود این نکته را مدنظر قرار دهند که از آنجا که شرکت‌هایی که توسط مؤسسات حسابرسی ادغامی، حسابرسی می‌شوند دارای گزارشات مالی با کیفیت‌تری هستند نیاز به نظارت زیادی ندارند. بعلاوه به مؤسسات حسابرسی پیشنهاد می‌شود پس از ادغام، استانداردهای حسابرسی و روش‌های کاری مؤسسات ادغام شده به‌طور کامل هماهنگ شوند. این کار باعث می‌شود که کیفیت گزارشگری مالی در سطح بالاتری قرار گیرد و از تناقضات احتمالی جلوگیری شود. تدوین دستورالعمل‌های یکسان برای تمامی تیم‌های حسابرسی که شامل نحوه انجام حسابرسی، مستندسازی و گزارش‌دهی است، می‌تواند به بهبود کیفیت گزارش‌ها کمک کند. همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک برای کارکنان مؤسسات ادغام شده می‌تواند به ارتقای سطح تخصصی آن‌ها کمک کند. با توجه به اینکه برای سنجش کیفیت گزارشگری مالی معیارهای متعددی در ادبیات ارائه شده است، بهره‌گیری از سایر معیارها می‌تواند منجر به نتایج متفاوت با نتایج پژوهش حاضر گردد که این یکی از مهمترین محدودیت‌های پژوهش محسوب می‌شود.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- ترکاني، شهلا، محمدرضايي، فخرالدين، يعقوب زاده، احمد، (۱۴۰۰). نوع ادغام مؤسسات حسابرسي در ايران: شكلي يا واقعي، *دانش حسابرسي*، شماره ۸۴، ۳۵۰-۳۸۷
- خدایي پور، احمد، صدری طبایي زواره، محمدعلي، بهارمقدم، مهدي، (۱۳۹۷). شناسايي و ارزيابي چالش ها و موانع فرآيند ادغام و نمليك شركت ها در ايران و ارائه استراتژي هاي موثر در موفقيت آن، *فصلنامه حسابرسي مالي*، سال دهم، شماره ۳۹، ۳۱-۵۸.
- رحمانی، علی، محمدی اروجه، فائزه، (۱۳۹۰). بررسی موانع تشكيل مؤسسات حسابرسي بزرگ در ايران، *مجله دانش حسابرسي*، سال يازدهم، شماره ۴۵، ۸۲-۱۰۱.
- کيهانی، حميدرضا، (۱۳۹۹). ادغام مؤسسات حسابرسي کي؟ چگونه؟ چرا؟ و موانع آن، *مجله حسابرسي رسمي*، شماره ۵۰، ۳۰-۲۷.
- وفادار، عباس، (۱۳۹۷). ادغام در مؤسسات حسابرسي، *موسسه حسابرسي آزمون پرداز*، ۱۸-۲.

References

- Advisory Committee on the Auditing Profession (ACAP). (2008). Final Report. U.S. Treasury. Available at <http://www.treasury.gov/about/organizationalstructure/offices/Documents/final-report.pdf>
- Bond, D. K. (2010). *The impact of the Arthur Andersen and Ernst & Young merger on the Australian audit services market*. University of Technology Sydney (Australia).
- Cahan, S., Hay, D., & Li, L. Z. (2021). Audit firm merger and the strategic response by large audit firms. *The British Accounting Review*, 53(3), 100941.
- Hung Chan, K., & Wu, D. (2011). Aggregate quasi rents and auditor independence: Evidence from audit firm mergers in China. *Contemporary Accounting Research*, 28(1), 175-213.
- Christensen, B., Smith, K. W., Wang, D., & Williams, D. (2023). The audit quality effects of small audit firm mergers in the United States. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 42(2), 75-99.
- Choi, J. H., Kim, S., & Raman, K. K. (2017). Did the 1998 merger of Price Waterhouse and Coopers & Lybrand increase audit quality?. *Contemporary Accounting Research*, 34(2), 1071-1102.
- DeAngelo, L. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3, 297-322.
- Dechow, P. M., & Dichev, I. D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The accounting review*, 77(s-1), 35-59.
- Francis, J & Lafond, R. & Olsson, p. & Schipper, K. (2004). Cost of Equit and Earnings Attributes. *The Accounting Review*, 19, 967-1010.
- Ding, R., and Jia, Y. (2012). Auditor mergers, audit quality and audit fees: Evidence from the Pricewaterhouse Coopers merger in the UK. *Journal of Accounting and Public Policy*, 31(1), 69-85.
- Firth, M., & Lau, T. (2004). Audit pricing following mergers of accounting practices: Evidence from Hong Kong. *Accounting and Business Research*, 34(3), 201-213.
- Francis, J., Olsson, P., & Schipper, K. (2006). Earnings Quality. *Foundation and Trends in Accounting*, 1(4), 259 – 340
- Goodwin, J., Lakatos, L., Routledge, J., & Simsir, S. A. (2024). The Consequences of Audit Firm Mergers for Audit Quality: Partner-Level Evidence. Available at SSRN 4705063: <https://ssrn.com/abstract=4705063>

- Inside Public Accounting. (2017). National Benchmarking Report. <https://insidepublicaccounting.com/2017/09/inside-public-accounting-releases-2017-national-benchmarking-report/>
- Iyer, V. M., & Iyer, G. S. (1996). Effect of Big 8 mergers on audit fees: Evidence from the United Kingdom. *Auditing*, 15(2), 123.
- Ivancevich, S. H., & Zardkoohi, A. (2000). An exploratory analysis of the 1989 accounting firm megamergers. *Accounting Horizons*, 14(4), 389-401.
- Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of accounting research*, 29(2), 193-228.
- Kihani, H., (2019), Merger of audit institutions: When? How? Why?, *Journal of the Official Accountant*, (50), 27-30 (in persian)
- Khodamipour A, Sadri Tabaie Zavereh S M A, Bahar Moghaddam M. (2019). Identifying and assessing the challenges and barriers to the process of merging and prospering companies in Iran and providing effective strategies for its success. 10 (39):31-58 (in persian)
- Lai, K. W. (2019). Audit report lag, audit fees, and audit quality following an audit firm merger: Evidence from Hong Kong. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 36, 1-21.
- Penman, S. H., & Zhang, X. J. (2002). Accounting conservatism, the quality of earnings, and stock returns. *The accounting review*, 77(2), 237-264.
- Pong, C. K., & S. Burnett. (2006). The Implications of Merger for Market Share, Audit Pricing and Non-Audit Fee Income. *Managerial Auditing Journal*, 21, (1/2), 7-22.
- Rahmani, A., and Mohammadi, F., (2018), Examining the barriers to the establishment of large auditing firms in Iran, *Journal of audit science*, (45), 82-101 (in persian)
- Sullivan, M. W. (2002). The effect of the Big Eight accounting firm mergers on the market for audit services. *Journal of Law and Economics*, 45 (2): 375-399.
- Torkani, S. MohammadRezaei, F. and Yaghoob, A (2020). The Type of Audit Firms Mergers in Iran: Formal or Real. *Journal of audit science*, 21 (84). 350-387 (in persian)
- Vafadar, Abbas, (2017), integration in audit institutions. <https://www.azpar.com/wp-content/uploads/2018/11/%D8%A7%D8%AF%D8%BA%D8%A7%D9%85-%D8%AF%D8%B1-%D9%85%D9%88%D8%B3%D8%B3%D8%A7%D8%AA-%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%B3%DB%8C.pdf> (in persian)
- Zimmerman, A. B., Chaghervand, A. M., Sellers, R. D., & Fogarty, T. J. (2022). The spillover effect of audit firm office acquisition on the audit quality of the existing client base. *Accounting Horizons*, 36(2), 143-165.